

Vízi zene és fényjáték A fejlődés minősége

Különleges szökőkút díszíti majd a Dugonics teret

A víz — étetőelemünk egyike. A víz — a sajátos szegedi szóhasználatban — a száz évvel ezelőtti pusztító ár. A város az árvíznek persze nem csupán rossz emléket őrizte meg, hiszen a Víz az újjászületést is jelentette. A mai értelemben vett városkereszt és városkép alakító a ceptenárium évében méltó emléket szeretnének állítani: a Dugonics téren már megkezdődött a terület előkészítése az árvízi szökőkút építéséhez.

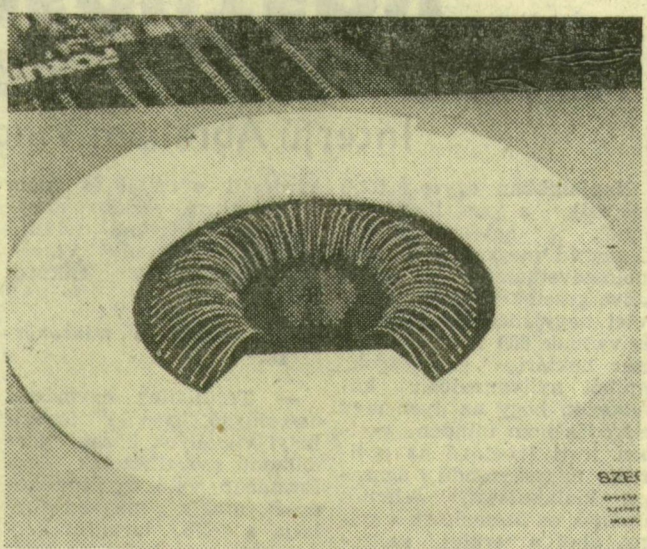
A tervek ismeretében joggal feltételezhetjük: újabb nevezetességgel gyarapodik majd Szeged. Idegenforgalmi látványosság, a városkép egyik dísz, hangulatos pihenőhely — s mindezen túl valódi attrakció lesz majd a szökőkút és környéke. Építészeti és szerkezeti tervei a Tarnai István vezette csoport műhelyében készültek, a Szegedi Tervező Vállalatnál, a gépészeti konstrukció megtervezését pedig a Gödöllői Kertészeti Egyetem műszaki tanszéke vállalta el.

Miért is lesz hát különleges a szegedi szökőkút? A makettől készült felvételünk szemlélteti: amfiteátrum-szerűen kiképzett, lépcsőzetes szerkezete a város sugaras, körgyűrűs alaprajzát idézi, s a központi kör 167,8 négyzetméteres felületéről, a víztükréből százezer fúvókán át szökik fel a víz. A vízszagarak magassága változtatható, programvezérelt automatika szabályozza az öt vízrendszerhez tartozó fúvókák állását. Ezzel a megoldással sikerül a különböző vízképeket a zenével összehangolni — a szökőkútnak ugyanis műsikája is lesz: *Farkas Ferenc Kossuth-díjas zeneszerző komponálja.*

A zene dinamikája, s a hang frekvenciája szabja meg, milyen magasra törjön a vízszög, s ezt a vizuális és akusztikus hatást este még a színes reflektorok játéka is fokozza majd. Nyolcvan, 500 wattos fényzórá és kilenc, a kerengőbe épített hangszóró — íme, ennyi a technikai háttér, s az előzőleg kidolgozott program szerint máris indulhat a fényhang és vízjáték.

Tervezői nemcsak dísznek szánják, hanem azt is szeretnék, ha a város lakói, vendégei élvezzék a szökőkút környékét. S erre a tér kiképzése alkalmas is ad: a Kárász utca tengelyébe, az egyetem főbejáratahoz egészen közel elhelyezendő medence napozáshoz, séta közbeni pihenéshez, fényképezéshez is szép környezetet teremt. De újfajta a kezdeményezéshez is ötleteket adhat: szabadtéri koncertet, táncszínház, s akár színházi előadást is kivihetnek a Dugonics tere Szeged kulturális intézményei. *A közművelődés nyitott fórumává is válhat tehát Szeged új látványossága.*

Ezt ismerték fel azok a vállalatok, intézmények is, melyek a szokatlan feladat: a fény- és hangjátékkal kombinált szökőkút megvalósításán buzgólkodnak. Arra, hogy a kivitelezés költségeit a közreműködő vállalatok lefelé kerekítették, Szegeden

A vízi játék makettje — Tácsi Gábor munkája — egyelőre ízelítő: ilyen lesz a 25 méter átmérőjű szökőkút

Az egyetemi épület főbejárata előtt daruvál emelik ki az útban levő kandalábereket

eddig nem volt példa — most pedig ez történt a szökőkút esetében. Társadalmi munkára is ajánlottak a közreműködők: így lesz elég a városi tanácstól és az Országos Vízügyi Hivaltól kapott ötmillió forint.

A kivitelezők és a lebonyolítók — a Szegedi Beruházási Vállalat szakemberei, a társadalmi munkában — már akciósra léptek. A gépészeti berendezések szerelését és az építkezés vezetését a vízművek dolgozói vállalták, a DÉLÉP a vasbetonszerkezetek előregyártásával, az ATIVIZIG a helyszíni betonozással működik közre. A városgazdálkodási vállalat brigádjai a térburkolatot készítik, s ők lesznek a kertészek is, a Szegedi Elektromos Szövetkezet dolgozói szerelik majd a fény- és hangjáték tartozékait. Társul a Kőfaragó és Épületszobrász Vállalat is, a DÉMÁSZ-nak pedig a tér, a JATE központi épületének díszkivilágításában lesz szerepe.

A tervezők figyelemmel kísérik az építkezést, hogy elképzelésükhöz hű lehessen a várhatóan a szabadtéri játékok kezdetére elkészülő kút. Tanulmányozták a világ első, s mint hírlík, azóta is legszebb muzsikáló szökőkútjának, az 1929-es barcelonai

világkiállításra készült díszkútnak a terveit, megismerkedtek a berlini Alexander Platz hasonló nevezettségének berendezéseivel. Tapasztalataikat hasznosították a szegedi szökőkút tervezésénél. Gondoltak például arra is, hogy a szélsőséges időben 8-10 méteres magasságba szökő vízszög átátzat-hatja a diszburkolatot és a járókelők ruháját — ezért beépített szélérzésmérőt is felszerelnek, melynek „utasítására” a vízszög magasságát csökkentik a szivattyúk.

Fél évszázaddal a Víz után Juhász Gyula szonettet írt Szegedhez — verse újabb ötven év múltán — krómácel betűkből, teljes terjedelmében olvasható lesz a szökőkút körbefejtő falán. Hadd emlékeztessük olvasóinkat a szonettre, befejező két sorával: „Állj boldogan és büszkén, ősi város, / Simulj szerelmes szívvel a Tiszához.”

Pálffy Katalin

A köznapi tudat a gazdasági fejlődést a mennyiségi növekedéssel azonosítja. A megtevésről logika szerint, ha többet termelünk az egyértelműen jó, ha kevesebbet termelünk, az már nem annyira jó. Volt olyan időszak, amikor ez a gondolkodásmód elfogadható volt, de jelenleg az előttünk álló feladatok megoldásának egyik legfőbb tudati akadálya. Nehezíti az igazán értékalkotó tevékenység társadalmi elismerését, térhódítását az értékpusztítás, —fogyasztás visszaszorítását. A mennyiségi szemlélet ugyanis több termelésre buzdítja azokat a vállalatokat is, amelyek állami támogatásból élnek, abból képzik nyeregüket, s így nem termelik, hanem fogyasztják a nemzeti jövedelmet.

A hatékonyság követelményének felismerését miért nem követte az követi lépés a termelés, a gazdasági fejlődés mennyiségi bűvköréből? Ebben bizonyára szerepet játszik az, hogy a mennyiség konkrét, kitapintható, pontosan mérhető fogalom. A hatékonyság, a munka, a gazdálkodás minősége viszont sokféle tényezőtől tevődik össze, alakulása csak közvetve mérhető. A mennyiségi szemlélet beidegződéséhez hozzájárult az eddigi szabályozás, amely a vállalatok számára lényegében egyenlő feltételeket teremtett, elmosva a közöttük levő hatékonysági különbségeket. Hozzájárult a propaganda is azzal, hogy elsősorban a mérhető, számszerű eredményeket népszerűsítette. De a tudati torzulásnak — a jelenség és lényeg felcserélésének — mindemellett van valós társadalmi-gazdasági alapja, mondhatnánk történelmi gyökere, objektív táptalaja is.

A szocialista iparosítás időszakában mind a lehetőségeket, mind a szükségleteket tekintve a mennyiségi fejlesztés volt a fő feladat. Bár a takarékos, a termelékenységemelés, a korszerűsítés, a minőségjavítás tennivalói újból és újból szóba kerültek, ám az ilyen nekibuzdulásokat a termelésnövekedés lendülete mindannyiszor az erőltetett jelszavak közé sorolta. Az elmaradottság felszámolásához több kenyér, ruha, cipő, gép, épület kellett. Az elemi létszükségletek kielégítése, a foglalkoztatottság növelése, új munkahelyek létesítése volt napirenden.

A világgazdasági viszonyok szintén a mennyiségi törekvéseknek kedveztek. A munkaerő, a nyersanyag, az energia olcsó volt, gazdagon buzgó forrásai szinte kiapadhatatlannak tűntek. Termékeink, bár magas műszaki színvonalat nem képviseltek, mégis versenyképesnek bizonyultak. A tartós fellendülés időszakában az értékeik sem ütközött merev korlátokba. Mindez természetesen túnt mindaddig, amíg a 60-as évek végén, a 70-es évek elején csaknem egy időben a felsorolt valamennyi előny hátránnyá változott.

A munkaerőforrások elapadtak, jelezvén, hogy a népgazdaság extenzív fejlesztésének időszaka lejárt. A világgazdasági cse-rearány-változás nyomán megdrágultak a magyar importcikkek, a nyersanyagok, az energiahordozók, az intenzív fejlesztéshez szükséges korszerű berendezések. A műszakilag és minőségileg nem túl igényes exporttermékeink ára viszont olykor még a száguldó inflációval sem tartott lépést. A tartós konjunktúrának pedig végeszakadt, a fejlődő országok kínálata nagyarányú árlemorzsolódásra vezetett. Végeredményben a magyar munka 20 százalékkal leértékelődött a világgazdaságban. Adria kőolajvezetékek épült, jelezvén, hogy a megdrágult szovjet kőolaj sem áramolhat hazánkba korlátlan mennyiségben... A gazdasági fejlődés belső és külső feltételrendszerében valamennyi elmozdulás tehát a mennyiség ellen hatott, és fokozott minő-

ségi, hatékonysági követelményeket támasztott.

Mivel ezeknek a követelményeknek 1978-ig megfelelni nem tudtunk, s az ország eladósodása fokozódott, az 1979. évi népgazdasági terv határozottabb módszerekkel, egyebek közt az ipari termelés növekedésének mér-éklésével igyekeznek ki-kényseríteni a szükséges minőségi előrehaladást. Az ipari termelés az idén — mint ismeretes — 4 százalékkal nőhet. Ezen belül a mennyiségi feladatok ágazatonként, vállalatokként, termékeként erősen differenciáltak. A nem gazdaságos tevékenység stagnál, sőt csökken. A korszerű, versenyképes termelés pedig, ha az egyensúly javítását szolgálja, szinte korlátlanul növekedhet. A mennyiségi ütem mérséklése tehát nem cél, hanem eszköz, a termelési szerkezet határozottabb korszerűsítésének, a külkereskedelmi egyensúly javítását kell szolgálnia.

A sok is lehet kevés, a kevés pedig sok. A termelésnövekedés egyértelműen káros, ha rossz hatásfokú és csupán a népgazdasági veszteség, a külkereskedelmi deficit gyarapítója. A termelés stagnálása, visszafelzártsága pedig ilyen esetben pozitív folyamatok hordozója, elindítója lehet. A stagnálást, a visszafelzártságot a konkrét helyzet konkrét intézkedéseknek tekintjük. Változtatlanul hangoztatjuk, hogy a fejlesztés és nem a visszafelzártságot pártján állunk. Úgy vagyunk ezzel, mint a régi városrészek rekonstrukciójával: az elavult, régi lebontása teremti meg az új alapját, de a szanálás még nem építés, még nem új városrész. Gazdasági építómunkánkban is az új teremtés, az elavult, régi pozitív meghaladásán van a hangsúly. Ahol lehet, gazdaságossá kell tenni a nem jövedelmező termelést, s fenntartani, fokozni a hatékony tevékenység versenyképességét. Csak végső eszköz a visszafelzártságot, a felszámolást, a szanálást.

A régi, elavult dolgok meghaladása, az új teremtése nem mennyiségileg, hanem elsősorban minőségileg meghatározott. A dinamikus gazdasági fejlődés szintén az előrehaladás milyenségére utal. A dinamikus — az értelmező szótár szerint — erős, mozgékony, belső energiában gazdag. A dinamizmus tehát nem mennyiséghajhászás, a dinamikus vezető pedig nem valamiféle „csúcstartó”. A dinamikus gazdaság képes erőteljes változásokra, hatásos újításokra, a körülményekhez való rugalmas alkalmazkodásra. Más szavakkal: a dinamikus gazdaság nem csak követi a változó szükségleteket, s mind magasabb szinten kielégíti azokat, hanem vissza is hat rájuk, esetenként új igényeket támaszt. Vagyis a dinamikus fejlődést olyan minőségi ismérvek jelzik, mint a korszerűség, a jövedelmezőség, a versenyképesség.

S a termelés mennyisége, szerianyagsága azért nem teljesen mellékes, a gazdasági növekedés egyik fontos alkotó eleme. Súlyának megfelelően számoljunk tehát a mennyiségi tényezők pozitív és negatív hatásaival, de ne abszolutizáljuk a volument. Ezért tekintjük a természetbeni mutatóknál átfogóbbnak, fontosabbnak a különböző minőségi tényezőket kifejező értékkategóriákat: az árat (forintban, rubelben, dollárban), a ráfordítást, a megtérülést, a nyereséget, a hozamot stb. Az állami támogatások csökkentése, a termelői árrendszer továbbfejlesztése elősegíti majd, hogy ezek az értékmutatók — mindenekelőtt az árbevétel és a nyereség — hívebben tükrözzék a tényleges értékalkotást, a népgazdaság valódi érdekét, a fejlődés minőségét.

Kovács József

A gazdaságoknak takarékos vegyszer-felhasználásra kell berendezkedniük

A mezőgazdaság gépeltés általában megfelelően, sok típusból jónak ígérkezik, a gazdaságok elavult traktorait nagy teljesítményű, korszerű gépekkel válthatják fel. A vegyi anyagokat fokozott gondnal, körültekintéssel kell felhasználni, a készletek ugyanis teljes mértékben nem elégítik ki az igényeket, tájékoztatott Kopácsi Ernő az Agrotársulat vezérigazgatója.

A csehszlovák és a szovjet gyártmányú traktorok mellett jól egészítik ki a választékot a 180 lóerős magyar Rába-traktorok, valamint a Rába—Steiger nehéztraktorok. Ezekből az igényeket kielégítik. A K—701-es nehéztraktor idén ves-

először részt hazánkban mezőgazdasági munkákban, sokat várnak tőle a gazdaságok. Elmarad viszont a ke-

reslettől a lánctalpas traktorok mennyisége. A nagy teljesítményű erőgépekhez energetikailag jól illeszkedő munkagépeket vásárolhatnak a gazdaságok. Az idén a licenc alapján gyártott, magas műszaki színvonalú ekékből már 8 változat lesz kapható, a tavalyi hárommal szemben.

A kisebb beszerzési lehetőségek miatt a tavaszi szezonban nitrogénműtrágyákból, egész évben pedig foszfor és komplex műtrágyákból helyi-előállításból kapható, a tavalyi hárommal szemben. Emellett a mezőgazdasági üzemeknek arra is számítaniuk kell,

hogy a műtrágyaválaszték sem alakul mindig optimálisan.

Növényvédő szerekből a mennyiségi igényeket várhatóan teljesíti az Agrotársulat. A készlet az elmúlt évekhez hasonlóan alakul. Figyelmeztető viszont, hogy egyes korszerű — a természetben széles körben elterjedt és keresett — készítményből nemcsak a szükségesnél, hanem a tavalyinál is kevesebb áll rendelkezésre. Ezek a vegyszerek többnyire tőkés importból származnak, és beszerzési lehetőségeik korlátozottak. Helyettesítésükre azonban hazai eredetű, illetve szocialista importból származó anyagok a legtöbb esetben megfelelően alkalmazhatók.

Cipőbörze

A következő ősze és télre 1274 cipőmodellt kínál az ipar a kereskedelemnek, s az üzletkötéssorozat kedden megkezdődött a MABEOSZ székházában. Nyolc nagyvállalat és hét ipari szövetkezet összesen mintegy 2 millió 300 ezer pár cipőt kínált fel megvételre. A kollekcióban belül 45 százalékos arányt képviselnek a gyermeklábbelik. Az ipar a jelenleginél gazdagabb és korszerűbb választékot ígér 1979 ősze, telére. A szakemberek véleménye szerint ez a kollekcióbörze, most jól megközelíti az uralkodó divatirányzatokat. A kínálat döntő többségében hazai alapanyagbázisra épül. (MTI)

Pártnap előadók konferenciája Szegeden

A február első felében megtartásra kerülő pártnapok előadásainak felkészítését szolgáló konferenciára került sor tegnap, kedden délután Szegeden, a megyei tanács-ház nagytermében.

A megye több száz propagandistájának tájékoztatóját biztosító rendezvényt dr. Koncz János, a megyei pártbizottság titkára nyitotta meg, majd dr. Komócsin Mihály, a megyei pártbizottság első titkára tartott előadást.

Referátumában áttekintést adott a népgazdaság 1978-ban elért legfontosabb eredményeiről, valamint az idei legfontosabb feladatokról. Külön szót a megye gazdálkodó egységeinek sajátos feladatairól, hogy a pártnap előadók mindenütt a helyi konkrétumok figyelembevételével tájékoztathassák a párttagságot, valamint a párttagkivülieket az aktuális tennivalókról, a népgazdaság helyzetéről.